

Hantavirus Enfeksiyonu: Daha Önce Tanıştık mı?

Hantavirus Infection: Have We Met Before?

Haluk Eraksoy

Istanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Tarihte gerek askerler gerekse hayvanlar arasında baş gösteren salgınlar nedeniyle, orduların yenilmesine ve siyasal dengelerin değişmesine ilişkin pek çok örnek vardır. Birinci Dünya Savaşı'nda da Osmanlı Ordusu'nda kolera, tifo, dizanteri ve tifüs gibi salgın hastalıklardan ölen askerlerin sayısı, çatışmalarda yaralanarak ölen askerlerin sayısından çok daha fazladır (1).

Türk hekimleri Kore Savaşı sırasında bir başka salgın hastalıkla daha karşılaşmıştır. Behiç Onul'un *İnfeksiyon Hastalıkları* kitabının 1953 tarihli ilk baskısındaki "Mançurya humması" bölümünü kaleme alan Dr. Rıdvan Gülbaran, 1951'de Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde Bakterioloji ve İntani Hastalıklar Uzmanı olduktan sonra Kore Savaşına katılan Türk Tugayında görev yaptığı 16 ay içinde, "bir subay ve üç erimizin bu hastalıktan öldüğünü; enfeksiyonun yurdumuzda görülmemekle birlikte sınır dışında görev alan birliklerimiz için incelenmesi gereken önemli bir hastalık olduğunu" belirtmiştir (2). Gülbaran, Ağustos 1954'te geçtiği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde profesörlüğe değin yükselerek Cerrahpaşa İç Hastalıkları Kürsüsü bünyesinde 1965'te kurulan Enfeksiyon Hastalıkları Seksiyonunu, aramızdan ayrıldığı 1978'e dek yönetmiştir (3).

Bugün hantavirusa bağlı renal sendromla seyreden kanamalı ateş (RSKA) olarak adlandırılan, o zamanlar Kore kanamalı ateşi ya da Mançurya humması gibi adlar verilen ve etkeni henüz bilinmeyen salgın hastalıktan -Amerika Birleşik Devletleri'nin talebi üzerine Birleşmiş Milletler (BM) Konseyi'nce Kore'ye müdahale kararının alındığı Haziran 1950 ile savaşın sona erdiği Temmuz 1953 arasındaki üç yıl boyunca- en az 3000 BM askerinin etkilendiği bildirilmiştir (4).

Türk askerlerinin "insanlık, demokrasi, hürriyet ve BM idealleri uğruna" Kore'ye gönderilmesinin üzerinden yaklaşık 60 yıl geçmiştir (5). Bu kadar uzun bir süre sonra, insanlarda RSKA tablosuna yol açan han-

tavirus enfeksiyonunun, Türkiye'de de bulunduğu ilk kez Çelebi ve arkadaşları (6)'nca dikkat çekilmiştir. Batı Karadeniz Bölgesi'nde son bir ay içinde ortaya çıkmış ölümcül bir hastalıkla ilgili ilk bulgularını 14. *Türk Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Kongresi* (25-29 Mart 2009, Antalya)'nda sunan araştırmacılar, dikkatli gözlemlerinin karşılığını, Kongre'nin sözel sunum birincilik ödülünü kazanarak almışlardır. Hantavirus enfeksiyonu salgınıyla ilgili ilk bulguların sunulduğu bu bildiriye *Eurosurveillance*'ta da atıfta bulunulmuştur (7).

Çelebi (8), *Klimik Dergisi*'nin bu sayısında yer alan derlemede hantavirus enfeksiyonlarını kapsamlı bir biçimde gözden geçiriyor ve ülkemizde hangi hantavirusların bulunabileceğinin de altını çiziyor.

Kaynaklar

- Özdemir H. *Salgın Hastalıklardan Ölümler (1914-1918)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2005:3-12.
- Gülbaran R. Mançurya humması (epidemic hemorrhagic fever). In: Onul B. *İnfeksiyon Hastalıkları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayınları No. 35, 1953:267-72.
- Onat A. Prof. Dr. Rıdvan Gülbaran'ı kaybettik. *Cerrahpaşa Tıp Fak Derg.* 1978; 9(3):325-7.
- Centers for Disease Control (CDC). Korean hemorrhagic fever. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep.* 1988; 37(6):87-90, 95-6.
- Kayal G. *Kore Mektupları*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011:233.
- Çelebi G, Pişkin N, Öktem MA, et al. Bir salgının anatomisi [Özet]. In: Saltoğlu N, Sakarya S, eds. 14. *Türk Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Kongresi* (25-29 Mart 2009, Antalya) *Kongre Kitabı*. İstanbul: Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği & Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti, 2009: 163.
- Editorial note for Euro Surveill. 2009;14(20). *Euro Surveill.* 2010; 15(46). pii:19717.
- Çelebi G. Hantavirus enfeksiyonları. *Klimik Derg.* 2011;24(3): 139-49.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

Haluk Eraksoy, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Çapa, İstanbul, Türkiye
Tel./Phone: +90 212 635 78 66 Faks/Fax: +90 212 635 78 66 E-posta/E-mail: heraksoy@gmail.com
doi:10.5152/kd.2011.35